

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : วิชาจรณสัมปัน โนเพื่อการหลุดพ้นในกระบวนทัศน์เชิงบูรณาการ
 โดย : อภิสิน ศิวาธร
 ชื่อปริญญา : ปรัชญาดุสิตบัณฑิต
 สาขาวิชา : พัฒนบูรณาการศาสตร์
 ประธานกรรมการที่ปรึกษา : ศาตราจารย์ ดร.ประกอบ วิโรจนนุกุล

ศัพท์สำคัญ : กระบวนทัศน์เชิงบูรณาการ วิธีแห่งปัญญาญาณ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 วิธีโลกบูรณาการ จรณะ 15 วิชา 8

การศึกษาเรื่อง “วิชาจรณสัมปัน โนเพื่อการหลุดพ้นในกระบวนทัศน์เชิงบูรณาการ” เป็นการค้นคว้าที่ยึดถือแนวทางพุทธธรรม เพื่อเพิ่มการเกิดสติปัญญาในการพัฒนาของมนุษยชาติ ในศตวรรษที่ 21 กระบวนทัศน์ใหม่ในงานวิจัยนี้ได้ศึกษาจากกลุ่มของเคน วิลเบอร์ (Ken Wilber) ซึ่งเป็นความคิดจากตะวันตกและมีส่วนที่เชื่อมต่อกับพุทธธรรมมาแล้วในระดับหนึ่ง ประกอบกับแนวคิดบูรณาการเกลียวพลวัต (Integral Spiral Dynamics) อันเป็นแนวทางพหุนิยมบูรณาการ (Integral Pluralism) ซึ่งวิเคราะห์ความเป็นจริงในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นองค์รวม โดยผ่านการเรียนรู้ฝึกฝนแบบบูรณาการ (Integral Practices) ในชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่อง ในจตุรภาคของการพัฒนามนุษยชาติ ได้แก่ ภาควิจิต ภาควุฒิกรรม ภาควัฒนธรรมโลก

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาองค์ความรู้ของผู้มีวิชาจรณสัมปัน โน ที่สัมฤทธิ์ผลด้วยการดำเนินจรณะ 15 วิชา 8 อย่างเป็นลำดับ ในระดับกระบวนทัศน์ตามแนวทางบูรณาการ โดยมีคำถามวิจัยหลักว่าด้วยองค์ความรู้จรณะ 15 วิชา 8 ระดับใดที่ส่งเสริมยกระดับจิตวิญญาณมนุษย์เข้าสู่อริยชนขั้นต้นได้

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพในแนวทางปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) และแนวทางบูรณาการญาณวิทยา (Integral Epistemology) ของตะวันตกและของแนวทางพุทธธรรม ตะวันออกที่มีระบบการศึกษาครบพร้อมทั้งปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ตามหลักทางสายกลางบนพื้นฐานไตรสิกขา ศีล สมาธิ ปัญญา เพื่อให้ได้ผลเป็นความปรกติสุขในชีวิตประจำวัน โดยมีหลักระเบียบ วิธีวิจัยในการค้นหาความจริงอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ ซึ่งจะช่วยให้องค์ความรู้พุทธธรรมยกระดับจากความเชื่อศรัทธาที่สูงกว่าความงมงายให้มีเป็นศรัทธาที่ประกอบด้วยปัญญาที่พ้นจากสมมุติสัจจะ

จนกระทั่งสามารถมีประสบการณ์ของญาณทัสสนะก้าวข้ามผ่าน (transcend) อานาจกิเลสมูลคือ โลก โกรธ หลง เพื่อช่วยเหลือจิตวิญญาณของตนเองและหมู่กลุ่มชุมชน ไปจนถึงมนุษยชาติทั้งปวง

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ทางออกจากวิกฤตโลกจำเป็นต้องมีปัญญารู้ชัดถึงขั้นปรับเปลี่ยน กระบวนทัศน์ที่มีการปฏิบัติได้จนถึงขั้นปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตใหม่ที่เป็นวิถีแห่งปัญญาญาณ (Path of Wisdom) ในแนวทางพุทธธรรม 4 ประการ ประกอบด้วย “วิถีโลกบูรณาการ – วิถีพอเพียง – วิถีชุมชน - วิถีธรรม” ที่มีองค์รวมเป็นหนึ่งเดียวกันประจูดังพรหม 4 หน้า ดังนี้

1) การดำเนินชีวิตวิถีโลกบูรณาการควรเป็นกระบวนทัศน์ใหม่ ที่มีกระแสขับเคลื่อน การพัฒนาจิตสำนึกรักษ์โลกสิ่งแวดล้อมในวิถีชีวิตเรียบง่ายและเป็นมิตรกับเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

2) วิถีพอเพียงเป็นรูปธรรมของวิถีชีวิตที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 และช่วยโลกได้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชของประเทศไทย มีเป้าหมายชีวิตที่พึงประสงค์ ได้แก่ ความยั่งยืน ความสมดุล และความมั่นคง ซึ่งมีประโยชน์สุขหรือ ความร่มเย็นเป็นสุขแก่มนุษยชาติ

3) วิถีชุมชนได้เลือกศึกษาชุมชนชาวโศกอันเป็นรูปธรรมของชุมชนเข้มแข็ง ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่พัฒนาไปได้ถึงระดับ โลกุตตระมีผลเป็นสมณะได้ตามหลัก สามัญญผล อันมีภาคมรรค คือ จรณะ 15 วิชชา 8 ในเสขปฏิบัติทาสูตร ซึ่งเป็นการฝึกฝนไตรสิกขา ขึ้นสูงขึ้นไปเป็นอริศีล อริจิต อธิปัญญา ด้วยการถือศีล 5 ละอบายมุข จึงทำให้ปิดอบายภูมิได้ และสามารถเป็นชุมชนที่มีภูมิคุ้มกันต่อวัฒนธรรมบริโภคนิยมของลัทธิทุนนิยมได้

4) วิถีธรรมได้ค้นคว้าเจาะลึกหมวดธรรมต่าง ๆ ที่เน้นย้านำสู่โลกุตตระได้ เช่น วิชชา 8 เป็นหลักสำคัญตามความเชื่อมั่นหรือศรัทธาในปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า

ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการศึกษาวิจัยทางวิชาการในอนาคต เพื่อขยายผลเป็น รูปธรรมในชั้นการประยุกต์ใช้งานพัฒนาบูรณาการอย่างเป็นระบบให้มีผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้น 4 ประการ

1) ในวิถีโลกบูรณาการมีการนำเสนอองค์ความรู้วิชาจรณสัมปันโน 3 ระดับที่สัมพันธ์ ตะวันตก ซึ่งจัดระดับขั้นของความคิด (Western Tier of Thinking) ไว้ 3 ขั้นอันเป็นกรอบการ ยกระดับจิตสำนึก (basic levels of consciousness) 10 ระดับ

2) ในวิถีพอเพียงมีภาพรวม ของแนวทางการพัฒนาทางโลกวัตถุและโลกจิตวิญญาณ ของมนุษยชาติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงถึงระดับ โลกุตตระได้

3) ในวิถีชุมชนได้เสนอตัวแบบบูรณาการของพัฒนาการสู่โลกุตตระของชาวโศก

4) ในวิถีธรรมมีปัญญาญาณสู่การตรัสรู้ได้ในแผนภูมิพัฒนาการของอริบุคคล 4 โดย ลำดับ กับแผนภูมิผู้มีวิชาจรณสัมปันโนที่มีญาณ 3 แบบองค์รวมในการเข้าถึงอริยสัจ 4

ABSTRACT

TITLE : “VIJJĀCARANASAMPANNO” FOR LIBERATION ON THE
INTEGRAL PARADIGM

BY : APISIN SIVAYATHORN

DEGREE : DOCTOR OF PHILOSOPHY

MAJOR : INTEGRAL DEVELOPMENT STUDIES

CHAIR : PROFESSOR DR.PRAKOB WIROJANANGUD

KEYWORDS : INTEGRAL PARADIGM / PATH OF WISDOM /
PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY /
PATH OF INTEGRAL WORLD / THE 15 CARANAS AND 8
VIJJĀS

The study of “*Vijjācaranasampanno* for liberation as Integral Paradigm” is a research on Buddhism for intellectual development of the humankind for the 21st Century. The new paradigm in this research is revealed from the school of Ken Wilber, a Western concept but is related to Buddhism to a certain extent in combination of Integral Spiral Dynamics, a part of Integral Pluralism that is used for analysis of the truth in living integral life through continuous training of Integral Practices in daily life in the four parts of humankind development: mental, behavior, environmental, and cultural of the world.

The main objective of this research is to explore the body of knowledge of the people endowed with *Vijjācaranasampanno* that has been achieved through the consequential practice of the 15 *Caranas* and 8 *Vijjās* based on the model of integral paradigm, having the main question focusing on the body of knowledge of the 15 *Caranas* and 8 *Vijjās* that transcend the human spiritual consciousness to the first level of the noble enlightenment.

This research is a qualitative study on phenomenology having the integral frame of research as integrated body of knowledge and Integral Epistemology of the West and that to Buddhism from the East that covers the Middle Way’s disciplines of *pariyati*, *patipatti*, and *pativedha*, based on the *Traisikkhā*: *sīla* (morality), *samādhi* (mental concentration), *paññā*

(wisdom) that comes from the use of research methodology in scientific search for the truth that enables the body of knowledge in Buddhism to elevate belief or faith which is higher than credulity to faith endowed with wisdom which is liberated from the Conventional Truth until acquiring the experience of the Direct Knowledge and Insight that transcend the forces of the three defilements: greed, hatred and delusion. To help the spirituality of one-self and their communities even to include the entire human race.

The research results reveal that solution for the crises requires wisdom of the level of acumen that can transform the practical paradigm to create a new Path of Wisdom which comprises of 4 issues in Buddhism, namely, “the Path of Integral World – the Path of Sufficiency – the Path of community and the Path of Dharma” which are sharing the same unified body like the four-faced Brahmā.

1) Following the Path of Integral World should be a new paradigm for the 21st century. It is a dynamic drive to develop the conservation consciousness for the world environment through simple lifestyle which is also friendly to the human race.

2) The Path of Sufficiency is a tangible lifestyle for the 21st century and help saves the world, i.e., the Philosophy of Sufficiency Economy of His Majesty King Bhumibol Adulyadej of Thailand with life objectives that include sustainability, balance and stability which are beneficial or bringing peace to the human race.

3) The Path of Community is illustrated by the study of the Asoke Community. The obvious strength of the community is its philosophy of Sufficiency Economy that has developed to the transcendental level of mendicancy as shown in the Sāmaññaphala Sutta which has the section of the path, i.e., the 15 cāranas and 8 vijjās. In Sekhapatipada Sutta that describes the higher training of the Trai-sikkhā to cultivate adhi-sīla, adhi-citta, adhi-paññā by following the five precept as a shared community practice which include the radical purge of all the vices, this shields them from rebirth in the realms of woes. It also can create community immunity to the culture of consumerism of capitalism.

4) The Path of Dharmma includes an in-depth study of higher dharmma that is leading to the supra-mundane such as the Eight Vijjās as its core values because of the unshakable confidence of faith in the Enlightening Wisdom of the Buddha.

The research suggestions about the four paths that are guidelines for future academic studies for practically systematic and efficiently integral development are as follows:

1) The Path of Integral World presents the body of knowledge *Vijjācaranasampanno* in 3 levels related to the Western Tier of Thinking which are frameworks for elevation of consciousness, i.e., 10 basic levels of consciousness.

2) The Path of Sufficiency contains the overview of the guidelines for the development of the material and the spiritual worlds of the human race according to the philosophy of Sufficiency Economy to the Supra-mundane.

3) The Path of Community contains the model of development to the supra-mundane of the members of Asoke Community, similar to that of integrated concept of the West.

4) The Path of Dharma includes the wisdom of the direct knowledge toward enlightenment, as shown in the diagram of development of the four types of the Noble Enlightened People according to the diagram of the one endowed with *Vijjācaranasampanno* that include the Three Direct Integral Knowledges to attain the Four Noble Truths.